

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2022

1308/2022

Laki poliisilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan poliisilain (872/2011) 9 luvun 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin sen suomenkielinen sanamuoto on laissa 581/2019,

muutetaan 9 luvun 2 a §, 9 §:n otsikko, 9 a §, 9 b §:n 2 momentti, 9 d §, 9 e §:n 2 momentti, 9 h § ja 9 i §:n 6 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 9 luvun 2 a §, 9 a §, 9 b §:n 2 momentti, 9 d §, 9 e §:n 2 momentti ja 9 h § laissa 419/2017 ja 9 i §:n 6 momentti laissa 1248/2020, sekä

lisätään 9 lukuun uusi 2 b ja 2 c § seuraavasti:

2 a §

Toisen viranomaisen tuki poliisille kansainvälistä apua annettaessa

Viranomainen voi antaa poliisille sisäministeriön pyynnöstä ja apua pyytävän valtion suostumuksella poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi kansainvälistä apua annettaessa sellaista tukea, johon asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Tukea voidaan pyytää vain, jos poliisin voimavarat ovat riittämättömät kansainvälisen avunantotehtävän suorittamiseen tai jos siihen tarvitaan poliisilta puuttuvaa erityishenkilöstöä tai -välineistöä.

Tukea antavan virkamiehen tulee toimia tehtävän suorittamista johtavan poliisimiehen määräysten ja ohjeiden mukaan ja niiden toimivaltuuksien puitteissa, joihin poliisimies hänet 9 e §:n mukaisesti valtuuttaa. Tukea antavalla virkamiehellä on erittäin tärkeässä ja kiireellisessä tehtävässä oikeus poliisimiehen ohjauksessa käyttää sellaisia tehtävän suorittamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joihin poliisimies hänet toimivaltansa nojalla valtuuttaa ja joita tilanne huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina.

Tuki voi sisältää poliisitehtävän suorittamiseen soveltuvan sotilaan henkilökohtaista aseistusta voimakkaamman aseistuksen käyttöä. Edellytyksenä on, että tuen on tilanteesta, tapahtumasta tai tilaisuudesta tehtyjen havaintojen tai siitä muutoin saatujen yksilöityjen tietojen perusteella perusteltua olettaa olevan välttämätöntä suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantavan rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2, 3 tai 5–8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun terrorismirikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi taikka edellä tarkoitettuun rikokseen vaikutuksiltaan rinnastuvan rikoslain 21 luvun 1 tai 2 §:ssä, 25 luvun 4 §:ssä tai 34 luvun 1, 3, 5, 6 tai 11 §:ssä tarkoitetun rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi. Poliisin oikeudesta saada Rajavartiolaitokselta rajaturvallisuustehtävien suorittamiseksi hyväksyttyä Rajavartiolaitoksen aseistusta voimakkaamman aseistuksen käyttöä sisältävää tukea säädetään rajavartiolain 77 a §:n 3 momentissa.

Tukea antavan virkamiehen siviili- ja rikosoikeudelliseen vastuuseen sovelletaan 9 f §:ää. Tukea antavan sotilaan siviili- ja rikosoikeudellisesta vastuusta Puolustusvoimien antaessa poliisille tukea kansainvälisen avun tilanteissa säädetään erikseen.

Poliisi vastaa tukitilanteen turvallisen suorittamisen kannalta tarpeellisesta yleisjohdosta ja osapuolten välisten toimintojen yhteensovittamisesta.

Sisäministeriö päättää 1 momentissa tarkoitetun tuen pyytämisestä toiselta viranomaiselta. Tuen antamista koskevasta päätöksenteosta säädetään erikseen.

2 b §

Poliisin tuki ulkoasiainhallinnolle Suomen alueen ulkopuolella

Poliisi voi ulkoministeriön pyynnöstä antaa ulkoasiainhallinnolle tukea sille konsuli-palvelulaissa (498/1999) säädettyjen tehtävien suorittamiseksi Suomen alueen ulkopuolella ottaen huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) päämäärät ja periaatteet sekä muut kansainvälisen oikeuden säännöt, jos poliisin tuki on poliisille kuuluvien toimivaltuuksien, erityisosaamisen tai -varustuksen takia tarpeen.

Tuen antamisesta päättää sisäministeriö asianomaista keskushallintoviranomaista kuul-tuaan, jollei 5 a luvun 39 §:n 1 momentista tai 57 §:n 3 momentista tai kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetusta laista (418/2017) muuta johdu.

Poliisi vastaa tukitilanteen turvallisen suorittamisen kannalta tarpeellisesta yleisjohdos-ta. Poliisimiehen toimivaltuuksista, siviili- ja rikosoikeudellisesta vastuusta sekä oikeu-dellisesta asemasta on voimassa, mitä jäljempänä 9 e–9 g §:ssä säädetään.

2 c §

Toisen viranomaisen tuki poliisille sen antaessa tukea ulkoasiainhallinnolle

Viranomainen voi sisäministeriön pyynnöstä antaa poliisille 2 b §:ssä tarkoitetuissa ti-lanteissa sellaista tukea, johon asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Tukea voi-daan pyytää vain, jos poliisin voimavarat ovat riittämättömät 2 b §:ssä tarkoitetun tehtä-vän suorittamiseen tai jos siihen tarvitaan poliisilta puuttuvaa erityishenkilöstöä tai -väli-neistöä. Tuen antamiseen sovelletaan, mitä 2 a §:n 2–6 momentissa säädetään.

9 §

Kansainvälinen oikeus- ja virka-apu

— — — — —

9 a §

Päätöksenteko Prüm- ja Atlas-yhteistyössä

Poliisihallitus ja suojelupoliisi päättävät toimialaansa kuuluvan rajatylittävän yhteis-työn tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi an-netun neuvoston päätöksen 2008/615/YOS, jäljempänä *Prüm-päätös*, 5 luvussa tarkoite-tun yhteistyön (*Prüm-yhteistyö*) käynnistämisestä Suomen alueella ja osallistumisesta vieraan valtion pyynnöstä tämän alueella tapahtuvaan yhteistyöhön.

Poliisihallitus päättää yhteistyön parantamisesta kriisitilanteissa Euroopan unionin jä-senvaltioiden erityistoimintayksiköiden välillä annetussa neuvoston päätöksessä 2008/617/YOS, jäljempänä *Atlas-päätös*, tarkoitetun erityistoimintayksikön avun antami-sesta toiselle jäsenvaltiolle tai avun pyytämisestä toiselta jäsenvaltiolta.

Poliisihallituksen on viipymättä ilmoitettava 1 ja 2 momentissa ja suojelupoliisin 1 mo-mentissa tarkoitetun yhteistyön vireilletulosta ja päätöksestä käynnistää yhteistyö sisämi-

nisteriölle. Sisäministeriö voi päättää aloitetun yhteistyön tai avun jatkamisesta tai lopettamisesta.

Päätöksen Prüm-yhteistyön käynnistämisestä tai Atlas-päätöksessä tarkoitetun avun antamisesta tai pyytämisestä tekee sisäministeriö, jos asialla on erityistä merkitystä Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta.

Mitä 1–3 momentissa säädetään päätöksenteosta, sovelletaan myös Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan välillä rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajat ylittävän rikollisuuden ja laittoman muuttoliikkeen torjumiseksi tehdyn sopimuksen (SopS 53 ja 54/2007), jäljempänä *Prüm-sopimus*, 17, 25 ja 27 artiklan nojalla tapahtuvan yhteistyön käynnistämiseen.

Mitä 1–4 momentissa säädetään päätöksenteosta, sovelletaan, jollei kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetusta laista muuta johdu.

9 b §

Kansainvälisen avun antaminen tai vastaanottaminen muissa tilanteissa

Jollei muusta laista, Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu, sisäministeriö voi vieraan valtion, Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön pyynnöstä päättää muusta kuin 9 a §:ssä säädetystä poliisin toimialaan kuuluvasta avun antamisesta sille. Sisäministeriö voi vastaavasti pyytää poliisin toimialaan kuuluvaa apua vieraalta valtiolta, Euroopan unionilta tai kansainväliseltä järjestöltä. Päätöksessä on määriteltävä avun sisältö, henkilöiden toimivaltuudet sekä henkilöille sallitut aseet, ammukset, voimankäyttövälineet ja muut varusteet. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä päätöksen sisällöstä.

9 d §

Vieraan valtion virkamiehen sekä Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön palveluksessa olevan asema muissa tilanteissa Suomen alueella

Vieraan valtion virkamiehen taikka Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön palveluksessa olevan osallistuessa 9 b §:n nojalla käynnistettyyn avunantoon Suomen alueella hänen toimivaltuuksiinsa sovelletaan 9 c §:ää.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle voidaan lähettävän valtion tahon suostumuksella antaa oikeus käyttää apua antaessaan kansallista tai muuta virkapukuaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö, joka antaa Suomen pyynnöstä Suomen alueella poliisille apua, rinnastetaan tekemiensä rikosten tai häneen kohdistuvien rikosten osalta suomalaisiin virkamiehiin ja on omassa valtiossaan sovellettavan virkasuhdelainsäädännön taikka Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön palvelussuhdesäännösten alainen.

Mitä laissa säädetään valtion velvollisuudesta korvata virkamiehen aiheuttama vahinko, sovelletaan myös vieraan valtion viranomaisen, Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön Suomen pyynnöstä Suomen alueella poliisille antaman avun yhteydessä aiheuttamaan vahinkoon.

Edellä 1–4 momenttia sovelletaan, jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta tai Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

1308/2022

9 e §

Poliisimiehen toimivaltuudet kansainvälistä apua annettaessa

— — — — —

Poliisimiehen suorittaessa tehtävää Suomen alueen ulkopuolella siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) nojalla hänen toimivaltuuksiinsa sovelletaan mainittua lakia.

9 h §

Valtuuskirja

Poliisihallitus antaa 9 a ja 9 b §:ssä ja suojelupoliisi voi antaa 9 a §:ssä tarkoitettuun toimialaansa kuuluvan avun antamiseen Suomessa osallistuvalla vieraan valtion virkamiehelle sekä Euroopan unionin tai kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalle määräaikaisen valtuuskirjan, josta ilmenee henkilön toimivalta. Valtuuskirjassa tulee lisäksi olla henkilön nimi, kansalaisuus, virka-asema tai muu asema ja valokuva. Henkilön on pidettävä valtuuskirja mukanaan ja esitettävä se pyydettyä. Valtuuskirja on palautettava Poliisihallitukselle tai suojelupoliisille avun antamisen päättyttyä.

9 i §

Eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon ja Euroopan raja- ja merivartioviraston toimintaan osallistuminen

— — — — —

Mitä 1–3 momentissa säädetään päätöksenteosta, sovelletaan, jollei kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetusta laista muuta johdu.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Helsingissä 29.12.2022

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Ulkoministeri Pekka Haavisto